

Direktiv om ändringar i 2006 års sjöarbetskonvention

2017/18:FPM1

Näringsdepartementet

2017-09-13

Dokumentbeteckning

KOM (2017) 406

Förslag till rådets direktiv om genomförande av det avtal som ingåtts mellan European Community Shipowners' Associations (ECSA) och European Transport Workers' Federation (ETF) om ändring av rådets direktiv 2009/13/EG i enlighet med 2014 års ändringar av 2006 års konvention om arbete till sjöss som godkändes av Internationella arbetskonferensen den 11 juni 2014

Sammanfattning

ILO:s sjöarbetskonvention syftar dels till att ge sjömän anständiga arbets- och levnadsförhållanden ombord på fartyg, dels till att skapa rättvisa konkurrensförhållanden. Sverige har ratificerat konventionen och den trädde i kraft i augusti 2013. Bestämmelserna i konventionen införlivades i unionsrätten genom rådets direktiv 2009/13/EG om genomförande av det avtal som ingåtts av European Community Shipowners' Associations (ECSA) och European Transport Workers' Federation (ETF) om 2006 års konvention om arbete till sjöss. I juni 2014 beslutade ILO två ändringar i konventionen: ett system för ekonomisk trygghet för strandsatta sjömän resp. ett system för ekonomisk trygghet vid sjömans dödsfall eller långvariga invaliditet orsakad av skada, sjukdom eller risk i arbetet. Regeringen beslutade att acceptera ändringarna och de trädde i kraft i januari 2017. I december 2016 ingicks ett avtal mellan ECSA och ETF om att ändra avtalet om genomförandet av 2006 års konvention som bifogats direktiv 2009/13/EG för att göra det förenligt med 2014 års ändringar av konventionen. Senare begärde även ECSA och ETF att kommissionen skulle genomföra deras avtal genom ett förslag till rådets beslut.

Regeringen stödjer i allt väsentligt kommissionens förslag.

1 Förslaget

1.1 Ärendets bakgrund

År 2006 antog FN:s internationella arbetsorganisation (ILO) 2006 års sjöarbetskonvention (MLC). Den syftar dels till att ge sjömän anständiga arbets- och levnadsförhållanden ombord på fartyg (t.ex. när det gäller arbetsmiljö och social trygghet) och dels till att skapa rättvisa konkurrensförhållanden. Konventionen omfattar sjömän ombord på fartyg som inte uteslutande går i inre fart och som normalt används i kommersiell verksamhet, dock inte fiske- eller traditionsfartyg. Sverige har ratificerat konventionen. Sjöarbetskonventionen trädde i kraft i augusti 2013.

Bestämmelserna i konventionen införlivades i unionsrätten genom rådets direktiv 2009/13/EG om genomförande av det avtal som ingåtts av European Community Shipowners' Associations (ECSA) och European Transport Workers' Federation (ETF) om 2006 års konvention om arbete till sjöss. Direktivet uppdaterade unionsrätten med konventionens standarder, som var gynnsammare för sjömännen än de befintliga standarderna (anställningsavtal, arbetstid, hemresor, bostad och rekreationsmöjligheter, mat och förplägnad, skydd av hälsa och säkerhet, sjukvård och rutiner för klagomål osv.). Direktivet främjade ratificeringen av konventionen i EU och bidrog till att påskynda dess ikraftträdande.

I juni 2014 godkändes ändringar i konventionen av Internationella arbetskonferensen. Ändringarna handlade om dels ett system för ekonomisk trygghet för strandsatta sjömän, dels ett system för ekonomisk trygghet vid sjömans dödsfall eller långvariga invaliditet orsakad av skada, sjukdom eller risk i arbetet. Regeringen beslutade i maj 2016 att acceptera ändringarna och de trädde i kraft den 18 januari 2017.

Den 5 december 2016 ingicks ett avtal mellan ECSA och ETF om att ändra avtalet om genomförandet av 2006 års konvention som bifogats direktiv 2009/13/EG för att göra det förenligt med 2014 års ändringar av konventionen.

Den 12 december 2016 begärde ECSA och ETF att kommissionen skulle genomföra deras avtal genom ett förslag till rådets beslut i enlighet med artikel 155.2 i EUF-fördraget. Detta förslag är ett svar på denna begäran.

Kommissionen lade fram sitt förslag den 27 juli 2017.

Kommissionen lägger fram detta förslag för att göra direktiv 2009/13/EG och det avtal som är bifogat detta direktiv förenligt med ILO:s bindande ändringar 2014 av konventionen. Förslaget syftar till att förbättra arbetsvillkoren, skyddet av hälsa och säkerhet samt det sociala skyddet för sjömän som arbetar på fartyg som för en EU-medlemsstats flagg.

Förslaget syftar också till att säkerställa att 2014 års bindande ändringar av konventionen efterlevs på ett effektivt sätt i EU genom tillämpningsdirektiv 2013/54/EU om flaggstaters ansvar.

Förslaget kommer dessutom att bidra till rättvisare konkurrensvillkor för de redare inom EU:s sjöfartssektor som respekterar sjömännens rättigheter och ofta missgynnas av undermålig sjöfart.

De ändrade bindande bestämmelserna är avsedda att tillhandahålla ett effektivt system för ekonomisk säkerhet som ska göra följande:

- Skydda sjömännens rättigheter om de blir strandsatta (ändring av regel 2.5 i sjöarbetskonventionen). Denna ändring förbättrar systemet för ekonomisk säkerhet som gäller när redaren inte täcker kostnaderna för sjömännens hemresa. Ändringen tar också fasta på två nya situationer - när redaren har lämnat sjömannen utan nödvändigt uppehålle och stöd, eller när redaren på annat sätt ensidigt har brutit banden med sjömannen, till exempel genom att inte ha betalat ut avtalsenlig lön under minst två månader. Den innehåller också krav på att inrätta ett snabbt och effektivt system för ekonomisk säkerhet som i händelse av strandsättning ska hjälpa sjömän på fartyg som för en medlemsstats flagg.
- Fastställa minimikrav i systemet för ekonomisk säkerhet när det gäller ersättning vid avtalsgrundade anspråk vid dödsfall eller långvarig invaliditet hos sjömän på grund av skada, sjukdom eller risk i arbetet (ändring av regel 4.2 i konventionen).

Förslagen förbättrar och utökar det befintliga systemet med skydd för sjömän, gör ersättningsförfarandena enklare och effektivare och stöds av skyldigheten att medföra styrkande handlingar för systemet för ekonomisk säkerhet ombord på fartygen.

1.3 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

2012 beslutade Sverige genom riksdagsbeslut (prop. 2011/12:35) att ansluta sig till 2006 års sjöarbetskonvention och göra de relativt begränsade författningsändringar som krävdes.

I maj 2016 beslutade regeringen att Sverige, genom att inte framföra en formell invändning, skulle acceptera 2014 års ändringar av konventionen. I

beredningen av beslutet bedömdes bestämmelserna avseende ekonomisk trygghet vid sjömans dödsfall eller långvariga invaliditet orsakad av skada, sjukdom eller risk i arbetet redan införda genom det svenska socialförsäkringssystemet och kollektivavtalade försäkringar.

När det gäller ekonomisk trygghet för strandsatta sjömän gjordes bedömningen att Sverige får anses ha en reglering som enligt konventionens terminologi är i huvudsak likvärdig med konventionens reglering och uppfyller intentionerna i denna. Det gäller dels kollektivavtal och lagstiftning till skydd för de grundläggande rättigheter som ska säkerställas genom den ekonomiska garantin samt tillämpningen och tillsynen av denna lagstiftning, dels – och framför allt – genom lagstiftning om statens ansvar att bistå vid hemresa genom sina utlandsmyndigheter i de fall arbetsgivaren/redaren inte ordnar detta (33 § sjömanslagen [1973:282], 19–24 §§ förordningen [1991:1379] om handläggning av sjöfartsärenden vid utlandsmyndighet, 22 kap. 2 § sjölagen [1994:1009]) samt regelverket rörande statlig lönegaranti enligt lönegarantilagen (1992:497).

Det konstaterades också att enligt samstämmiga uppgifter från arbetsmarknadens parter och myndigheter har det i modern tid inte förekommit att en sjöman på ett svenskflaggat fartyg blivit strandsatt på det sätt som avses i konventionen.

1.4 Budgetära konsekvenser / Konsekvensanalys

Enligt kommissionen har förslaget ingen påverkan på unionens budget. Kommissionen har inte genomfört någon konsekvensanalys när det gäller exempelvis jämställdhetsaspekten av förslaget.

Förslaget bedöms inte ha någon påverkan på den svenska statsbudgeten.

2 Ståndpunkter

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Regeringen stödjer i allt väsentligt kommissionens förslag. Sverige har sedan tidigare genom regeringsbeslut ställt sig bakom ändringarna i konventionen.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Institutionernas ståndpunkter är ännu inte kända.

2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

Förslaget är för närvarande på remiss hos berörda parter (fram till 27 september 2017).

3 Förslagets förutsättningar

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Artikel 155.2 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt utgör den rättsliga grunden. Arbetsmarknadens parter kan, i enlighet med denna artikel, gemensamt begära att avtal som ingåtts av dem på unionsnivå ska genomföras genom ett beslut av rådet på förslag av kommissionen. Rådet ska avseende detta förslag fatta ett enhälligt beslut.

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen

Kommissionen anför i korthet följande angående *subsidiaritetsprincipen*. Förslaget säkerställer att unionsrätten och konventionen överensstämmer och att 2014 års bindande ändringar av konventionen efterlevs på ett effektivt sätt i EU genom tillämpning av direktiv 2013/54/EU om flaggstaters ansvar. Detta mål kan inte uppnås genom nationell lagstiftning, eftersom ändringar av befintlig EU-lagstiftning endast kan göras på EU-nivå. Förslaget kommer att underlätta att tillämpningen av de bindande ändringarna av konventionen sker samtidigt och på samma sätt i alla medlemsstater. Detta är nödvändigt för att säkerställa att det råder lika villkor mellan EU:s flottor och hamnar.

Kommissionen anför följande angående *proportionalitetsprincipen*. Kommissionen menar att proportionalitetsprincipen uppfylls då förslagets tillämpningsområde är begränsat till att införliva de uppdaterade, bindande minimistandarderna i 2014 års ändringar av konventionen i unionsrätten. Förslaget ger EU:s medlemsstater valmöjligheten att behålla eller införa standarder som är mer fördelaktiga för arbetstagarna och att beakta specifika särdrag i respektive lands situation. Förslaget lämnar på så sätt utrymme för flexibilitet när det gäller valet av konkreta genomförandeåtgärder.

Regeringen bedömer att förslaget som helhet är förenligt med såväl subsidiaritets- som proportionalitetsprincipen.

4 Övrigt

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Tidpunkten för den första behandlingen i rådsarbetsgruppen är inte känd.

4.2 Fackuttryck / termer